

د هلمند (هیرمند)

د سیند د اوبو په باره کې
د افغانستان او ایران ترمنځ

تړون

نمبر ۲

د عامه ارتباط د ادارې څخه
د اطلاعاتو او کلتور وزارت

معاهده بین افغانستان و ایران راجع به آب رود هلمند (هیرمند)

کمسیون (دلتای هلمند) مورخ ۲۸ فروری ۱۹۵۱ مطابق تقسیمات ماهانه ای که در ستون دوم جدول مندرج ماده سوم این معاهده ذکر شده و یکمقدار اضافی اوسط (متوسط) جریان چار متر مکعب در ثانیه متناسب به تقسیمات ماهانه مشمول ستون دو که در ستون ۳ جدول مندرج در ماده سوم توضیح گردیده و به سابقه حسن نیت و علائق برادرانه از طرف افغانستان بایران تحویل داده میشود.

ماده سوم

الف - در ظرف ماه های سال نور مال آب یا سال مافوق نور مال آب مقادیر معینه آب از رود هلمند (هیرمند) که در ماده دوم این معاهده تشریح و تعیین گردیده طبق ستون ۴ جدول آتی در بستر رود هلمند (هیرمند) در مواضع ذیل از طرف افغانستان بایران تحویل داده میشود.

۱ ماه	۲ تقسیمات اوسط (متوسط) جریان آب به متر مکعب در ثانیه با اساس ۲۲ متر مکعب	۳ تقسیمات اوسط (متوسط) جریان آب به متر مکعب در ثانیه با اساس ۴ متر مکعب در ثانیه - حسن نیت	۴ تقسیمات اوسط (متوسط) جریان آب به متر مکعب در ثانیه با اساس مجموع ستون ۳ و ۴ این جدول یعنی ۲۶ متر مکعب در ثانیه
اکتوبر	۴۲۳	۰۷۷	۰۰
نوامبر	۱۰۷۵	۱۹۷	۱۲۷۲
دسامبر	۱۹۴۸	۳۵۶	۲۳۰۴
جنوری	۲۹۳۵	۵۳۲	۳۴۶۷
فبروری	۶۶۱۲	۱۲۰۴	۷۸۱۶
مارچ	۶۱۹۰	۱۱۲۳	۷۳۱۳
اپریل	۲۶۳۰	۴۸۱	۳۱۱۱
می	۷۶۴	۱۳۹	۹۰۳
جون	۱۶۷۱	۳۰۲	۱۹۷۳
جولای	۱۱۶۱	۲۱۱	۱۳۷۲
اگست	۷۹۳	۱۴۴	۹۳۷
سپتمبر	۱۹۸	۰۳۴	۲۳۲

ماده دوم

مجموع مقدار آبی که از رود هلمند (هیرمند) در سال نور مال آب و یا سال مافوق نور مال آب از طرف افغانستان بایران تحویل داده میشود منحصر است به اوسط (متوسط) جریان ۲۲ متر مکعب در ثانیه طبق جدول شماره ده رابور

دولتین افغانستان و ایران با آرزو مندی رفع دائمی کلیه اسباب اختلاف در مورد آب رود هلمند (هیرمند) و به سابقه (بمنظور) حفظ روابط حسنه بین المللی و احساسات ناشی از برادری و همسایگی تصمیم گرفتند معا همدرا باین منظور متفق نمایند و نمایندگان ذیصلاح خویش را قرار ذیل تعیین کردند:

از جانب افغانستان

محمد موسی شفیق صدراعظم افغانستان

از جانب ایران

امیر عباس هویدا نخست وزیر ایران

ایران

و هر دو نماینده اختیار نامه های خویش را به یکدیگر ارائه نموده و آنرا صحیح و معتبر شناختند و به مواد آتی موافقت نمودند:

ماده اول

در این معاهده اصطلاحات ذیل معانی آتی را دارند:

الف:
۱۱ - دروغو می - ۱۱ جنی (۱۱ دی) مطابق اول جنوری
۱۲ - دسلوا غی - ۱۲ دلو (۱۲ بهمن) مطابق اول فروری
۱۰ - اکتوب - ۱۰ آحوت (۱۰ اسفند) مطابق اول مارچ
۱۲ - دوری - ۱۲ چهل (۱۲ فروردین) مطابق اول اپریل
۱۱ - اذغویی - ۱۱ ثور (۱۱ بیست) مطابق اول می
۱۱ - دغبر گولی - ۱۱ جوزا (۱۱ خرداد) مطابق اول جون
۱۰ - چنگانین - ۱۰ سرطان (۱۰ تیر) مطابق اول جولای
۱۰ - اذمزی - ۱۰ اسد (۱۰ مرداد) مطابق اول اگست
۱۰ - دوری - ۱۰ سنبله (۱۰ شهریور) مطابق اول سپتمبر
۹ - دتله - ۹ میزان (۹ مهر) مطابق اول اکتوبر
۱۰ - اذلم - ۱۰ عقرب (۱۰ آبان) مطابق اول نوامبر
۱۰ - اذینتی - ۱۰ قوس (۱۰ آذر) مطابق اول دسامبر

در سالهای کبیسه تفاوت یکروز بموجب تقویم هجری شمسی رعایت میشود.

ب - یللا (سال آب) مدتی است از اول اکتوبر الی ختم سپتمبر سال مابعد.

ج - یک سال نوپ مال آب عبارت از سال است که مجموع جریان آب از اول اکتوبر تا ختم سپتمبر سال مابعد در موضع دستگاه آب شناسی دهرا و در رود هلمند (هیرمند) بالاتر از محل بندگی چهار میلیون و پنجاه و نود هزار ایکر فیست (۵۹۰۰۰۰)

۱ - در موضعی که خط سرحد رود سیستان را قطع میکند.

۲ - در موضعی که خط سرحد رود سیستان در پنجاه و یک و پنجاه دو که در خلال مدت سه ماه بعد از انفاذ این معاهده توسط کمیسیون طرفین با تئیت فاصله و سمت هر یک از آن دو موضع از یکی از پایه های سرحدی مذکور در چنانکه خط سرحد در بستر رود هلمند (هیرمند) واقع گردیده تعیین میگردد. تعیین آن دو موضع بعد از تعیین حکومتین (دولتین) نافذ شمرده میشود.

ب - طرفین در موضعی که در فتره الف این ماده تذکار یافته تاسیسات مشترک و مناسب که شرایط آن مورد قبول طرفین باشد اعمار (احداث) و آلات لازم در آن نصب مینمایند.

ت - مقادیر معینه آب مندرج مواد این معاهده به صورت موثر و دقیق مطابق به احکام این معاهده اندازه گیری و تحویل شود.

ماده چهارم

در سالهایی که در اثر حوادث اقلیمی مقدار جریان آب از سال نور مال آب کمتر باشد و در جریان اندازه گیری دستگاه آب شناسی دهرا و در جریان مربوط به ماه های قبل ماه موربحث انسبیت به ماه های مشابه سال نور مال آب مقدار کمتری نشان دهد در مقام مندرج در ستون چار جدول ماده سوم به تناسبی که جریان واقعی ماه های ماقبل همان سال آب (در این صورت جریان ماه مارچ ما قبل الی ماه مردیحت) با ماه های مشابه یک سال نور مال آب دارد برای ماه های آینده همان سال آب تعدیل و بیاید و مقادیر تعدیل شده در مواضع مندرج ماده سوم بایران تحویل داده میشود.

هرگاه در ظرف یکی از ماه های آینده بعد از ماه موربحث دستگاه آب شناسی دهرا و مقدار

آبی برابر یا مازاد بر آب ماه مشابه سال نورمال را نشان دهد آب ماه موروثی طبق ستون چار جدول ماده سوم تحویل میشود.

ماده پنجم

افغانستان موافقت دارد اقدامی نکند که ایران را از حقایق آن آب رود هلمند (هیرمند) که مطابق احکام مندرج مواد دوم و سوم و چهارم این معاهده تثبیت و محدود شده است بهمضا یا کلا محروم سازد. افغانستان با حفظ تمام حقوق بر آب رود هلمند (هیرمند) هر طوریکه خواسته باشد از آن استفاده مینماید و آنرا بمصرف می رساند.

ایران هیچگونه ادعائی بر آب هلمند (هیرمند) بیشتر از مقادیری که طبق این معاهده تثبیت شده است ندارد حتی اگر مقادیر آب بیشتر در دلتای سفلی هلمند (هیرمند) میسر هم باشد و مورد استفاده ایران هم بشود قرار گیرد.

ماده ششم

افغانستان اقدامی نخواهد کرد که حقایق ایران برای زراعت بطور کلی نامناسب شود یا بمواد فیمینایی حاصله از فاضل آب صنایع به حدی آلوده شود که با آخرین روشهای فنی معمول قابل تصفیه نبوده استعمال آن برای ضروریات مدنی ناممکن و مضر گردد.

ماده هفتم

هر نوع آب فنی مشترک که اعمار (احداث) آن بمنظور استحکام بستر رود در مواضعی که خط سرحد در بستر رود هلمند (هیرمند) واقع گردیده لازم دیده شود بعد از موافقت طرفین بر شرایط و مشخصات آن میتواند احداث گردد.

ماده هشتم

هریک از طرفین یک نفر کمیسیونر معاون کمیسیونر از بین اتباع خود تعیین خواهد نمود تا در اجرای احکام این معاهده از جانب دولت خود نمایندگی کند. حوزه صلاحیت وظایف این کمیسیونر هاد پروتوکول شماره یک ضمیمه این معاهده تعیین گردیده است.

ماده نهم

در صورت بروز اختلاف در تعبیر یا تطبیق (اجراء) مواد این معاهده طرفین اولاً از طریق مذاکرات دبیلو ماتیک ثانیاً از طریق صرف مساعی جمیله مرجع ثالث برای حل اختلاف سعی خواهند کرد و در حالیکه این دو مرتبه به نتیجه نرسد اختلاف مذکور بر اساس مواد مندرج در پروتوکول شماره دو ضمیمه این معاهده بحکمیت محول میشود.

ماده دهم

افغانستان و ایران قبول دارند که این معاهده منحل (پایانگیز) موافقت کامل و دائمی دولتین میباشد و احکام این معاهده محض (صرفاً) در داخل حدود مجتویات آن اعتبار دارد و تابع هیچیک اصل (پرنسپ) یا سابقه (پرسدنت) موروثی یا آینده نمینماید.

ماده یازدهم

هرگاه خشکسالی مدهش یا بروز حالات مجیره (فورس ماژور) رسیدن آب رابه دلتای هلمند (هیرمند) موقتاً ناممکن سازد کمیسیونر

طرفین فوراً بمشوره پرداخته پلان (طرح) عاجل لازمه را بمنظور رفع مشکلات وارده یا تخفیف آن تهیه و به حکومتین (دولتین) مربوطه خویش پیشنهاد مینمایند.

ماده نوزدهم

این معاهده از تاریخی نافذ میگردد که اسناد مصدقہ پس از طی مراحل قانونی آن بین دولتین مبادله شود. این معاهده به زبانهای پشتو دزی (فارسی) و انگلیسی هر یک در دو نسخه تنظیم گردیده و دارای اعتبار مساوی میباشد. در موقع صرف مساعی جمیله مرجع ثالث رجوع به حکمیت بهمتن انگلیسی مراجعه میشود.

در شهر کابل بتاريخ ۲۲ حوت ۱۳۵۱ هجری شمسی مطابق ۱۲ مارچ ۱۹۷۲ میلادی امضاء و منعقد گردید.

از جانب افغانستان

محمد موسی شفیق صدراعظم افغانستان

از جانب ایران

امیر عباس هویدا نخست وزیر ایران

پروتوکول شماره یک

درباره صلاحیت وظایف کمیسیونر

ضمیمه معاهده افغانستان و ایران

راجع به آب رود هلمند (هیرمند)

ماده اول

مقصود از معاهده در این پروتوکول معاهده افغانستان و ایران راجع به آب رود هلمند (هیرمند) که بتاريخ ۲۲ حوت ۱۳۵۱ بین دولتین با امضاء رسیده میباشد.

ماده دوم

هریک از طرفین معاهده از اتباع خود یک نفر کمیسیونر و یک نفر معاون کمیسیونر تعیین میساید. کمیسیونر و معاون وی در تطبیق (اجرای) احکام معاهده راجع به تحویل آن مقدار آب هلمند (هیرمند) بایران که در معاهده تعیین گردیده از حکومت (دولت) خود نمایندگی میکنند.

ماده سوم

الف- کمیسیونر هارترین مامورین عالیرتبه منصوب میشود. ب- هریک از کمیسیونر میتواند در اجرای وظایف خویش از خدمات و نفر مشاوره که از تبعه مملکت خودش باشد استفاده نماید. ج- تامین مصارف (هزینه) کمیسیونر و معاونین و مشاورین بعد از حکومات (دولت های) متبوعه شان میباشد.

ماده چهارم

کمیسیونر در کلیه مسائل ناشی از اجرای این پروتوکول نمایندگی دولت خود میباشد و در امور مربوط باین پروتوکول بین دو لیتین (بجانب) بعنوان مامورین ارتباط اجرای وظیفه مینمایند.

ماده پنجم

در سالهاییکه بر حسب شرح ماده چهارم معاهده مقدار جریان آب کمتر از سال نورمال آب باشد و کمیسیونر از جانب ایرانی راجع بجریان

آب بالاتر از مدخل بند کجکی بر رود هلمند (هیرمند) در دستگاه آبشناسی دهرا و د طالب معلومات گردد جانب افغانی ارقام مربوطه را که توسط آن دستگاه ثبت شده است بمنحصرن وی میگذارد. در اثر تقاضای کمیسیونر ایرانی کمیسیونر افغانی راپور ماهانه جریان آب را که در دستگاه دهرا ثبت گردیده بویارانه میدارد.

در صورت تقاضای کمیسیونر ایرانی کمیسیونر افغانی با وی همکاری خواهد نمود تا جریان آب را در دستگاه دهرا مشاهده و اندازه گیری نماید.

تفسیر: جدول تقسیمات جریان ماهانه سال نورمال آب قرار ذیل است:

اکتوبر	۱۵۴۰۰۰	ایکرفیت
نوامبر	۱۷۲۰۰۰	ایکرفیت
دسامبر	۱۷۶۰۰۰	ایکرفیت
جنوری	۱۷۸۰۰۰	ایکرفیت
فبروری	۲۰۸۰۰۰	ایکرفیت
مارچ	۵۹۷۰۰۰	ایکرفیت
اپریل	۱۰۱۵۸۰۰۰	ایکرفیت
می	۱۰۳۳۰۰۰	ایکرفیت
جون	۴۴۱۰۰۰	ایکرفیت
جولای	۲۱۱۰۰۰	ایکرفیت
اگست	۱۳۷۰۰۰	ایکرفیت
سپتمبر	۱۲۵۰۰۰	ایکرفیت
مجموع	۹۰۰۰۰۰	ایکرفیت

ماده ششم

کمیسیونر افغانی و ایرانی در مواضع تحویلدهی مندرج ماده سوم معاهده در مورد اندازه گیری و تحویلدهی آب مطابق احکام معاهده و مواد این پروتوکول مشترک اقدام مینمایند.

ماده هفتم

کمیسیونر افغانی و ایرانی (کمیته مشترک کمیسیونر) را تشکیل میدهند که متبوعه بنام «کمیته مشترک» یاد میشود. این کمیته بمنظور حل و فصل سریع مسائلی ناشی از اجرای وظایف و بموجب این پروتوکول بمسئله آنها محول گردیده سعی خواهد کرد تا در تمام امور در حدود صلاحیت آن لازم الاجرا خواهد بود.

ماده هشتم

کمیته مشترک جلساتی عادی خود را در اوقات معیننه به توسط آن کمیته تعیین میگردد و دایر مینماید. در حالات عاجل هر یک از کمیسیونر میتواند دایر شدن جلسه مخصوص کمیته مشترک را تقاضا نماید. کمیته مشترک جلسات عادی خود را در کابل یا از رنج افغانستان یا در تهران یا از ابل ایران هر یک که مورد موافقت آن قرار گیرد دایر مینماید. جلسه مخصوص کمیته در محلی از مجلات مذکوره فوق که در درخواست جلسه مذکور از آن نام برده شده دایر میگردد.

ماده نهم

کمیسیونر از گزارش فعالیتهای سال آب ماقبل کمیته مشترک رابه حکو متبوعی (دولت های) مربوطه خویش قبل از اول نوامبر هر سال تسلیم مینمایند. کمیسیونر میتواند در هر موقع دیگری که مناسب بداند گزارشهای دیگری در داخل حدود وظایفشان که در این پروتوکول تعیین شده به حکو متبوعی (دولت های) مربوطه خویش تسلیم نمایند.

ماده دهم

الف- هر يك از طرفين معا هده ميا تى رانحت رياست وزير متكفل (مسوول) امور استفاده از آب تعيين مينمايد . مجموع هياتين دوطرفه كميته وزراء را تشكيل ميدهد .

ب- كميته وزراء در اثر تقاضاي يكي از حكومتين (دولتتين) جلسه خود را داي ر ميكنه . كميته وزراء صلاحيت دارد تا بجل مشكلا تيكه از تطبيق (اجراي) اين پروتوكول بروز نمايد بپردازد . كميته مشترك به تطبيق (اجراي) فيصله هاي (تصميم هاي) كميته وزراء مكلف مينمايد .

ج- در حالات عاجل يا حينيكه اعضاء كميته مشترك نتوانند بموافق برسند هر يك از كميساران ميتواند از حكومت (دولت) خود بخواهد تا داي ر شدن جلسه كميته وزراء را تقاضا نمايد .

د- كميته مشترك و كميته وزراء طرز العمل جلسات مربوطه خود را وضع مينمايند .

ماده يازدهم

در صورت عدم موافقت كميته وزراء طرفين كميه بحكو متهاي (دولتهاي) متبوعه شان راپرر ارائه خواهند نمود تا از مجراي ديپلو ماسي بين حكومتين (دولتتين) راه حلي جستجو شود .

فصله ايكه (تصميمي كه) از طرف كميه مسجريا از مجراي ويپلو ماسي صورت ميگيرد بايد در داخل حدود معاهده و اين پروتوكول بوده با هيچ حكم از احكام آن تناقض نداشته باشد . تصا ميمي را كه آنها اتخاذ مينما يندهر اقدامي كه از جانب آنها بعمل مي آيد ببيجو جه سابقه (پرسدنت) ايرا بو جود نمي آورد .

ماده دوازدهم

هرگونه تعديل - تغيير يا تجديد نظريكه در اين پروتوكول با موافقت طرفين معاهده وارد شود ببيجو جه بر معاهده يا پروتوكول شماره ۴ منضمه تاثير ندارد .

ماده سيزدهم

اين پروتوكول جزء لايتجزاي معا هده بين افغانستان و ايران راجع به آب رود هلمند (هيرمند) كه در شهر كابل بتاريخ ۲۲ حوت ۱۳۵۱ امضاء گرديده ميباشد و از تاريخ انفاذ معاهده مرعي الاجرا است .

اين پروتوكول به زبانهاي پشتو - دري (فاسي) و انگليسي هر يك در دو نسخه تنظيم گرديده و اراي اعتبار مساوي ميباشند . در موقع صحرف مساعي جميله مرجع ثالث و رجوع به حكمت به متن انگليسي مراجعه ميشود . در شهر كابل بتاريخ ۲۲ حوت ۱۳۵۱ هجري شمسعي مطابق ۱۲ مارچ ۱۹۷۳ ميلادي امضاء گرديده .

از جانب افغانستان

محمد موسي شفيق

صدراعظم افغانستان

از جانب ايران

امير عباس هويدا نخست وزير

ايران

پروتوكول شماره ۲

دوباره حكمت

ضميمه معاهده افغانستان و ايران

راجع به آب رود هلمند (هيرمند)

ماده اول

مقصد از معاهده در اين پروتوكول معاهده افغانستان و ايران در مورد آب رود هلمند (هيرمند) كه بتاريخ ۲۲ حوت ۱۳۵۱ بين دولتتين بادصاء رسيده است ميباشد .

ماده دوم

در صورت بروز اختلاف در تعبير يا تطبيق (اجراي) مواد معاهده در حاليكه بمو جب ماده نهم آن مذاكرات ديپلو ماتيك يا بعد اصرف مساعي جميله مرجع ثالث به حل اختلاف انجام نيابد اختلاف به حكمت محول خواهد گرديند .

ماده سوم

در صورتيكه يكي از طرفين معا هده بعد از طی مراحل دوكانه مندرج ماده دو م اين پروتوكول ارجاع اختلاف رابه حكمت لارم بيند طرف مذكور با توضيح نقطه يانقاط معينه مورد اختلاف اولاً درخواست تشكيل هيات حكمت ((در يافت حقايق)) را طبق محتويات ماده چهارم اين پروتوكول و ثانياً در صورت لزوم تشكيل ديوان حكمت را مطابق محتويات ماده پنجم اين پروتوكول بوسيله ياد داشت ديپلو ماتيك باطلاع طرف ديكر ميرساند .

ماده چهارم

نماينده هاي طرفين در ظرف سه ماه بعد از وصول ياد داشت ديپلو ماتيك كه در ماده سوم اين پروتوكول تذكر يافته جلسه داي ر و براي حصول موافقت راجع به تركيب هيات حكمت ((در يافت حقايق)) و طرز العمل كه هيات مذكور از آن بيروي نمايد سمي ميورزد در صورتيكه چنين هياتي بوجود آيد نتيجه گيري و توصيه هاي آن مورد موافقت دولتتين قرار گيرد موضوع حل شده پندا شته ميشود .

ماده پنجم

در صورتيكه طرفين به اساس ماده چهارم اين پروتوكول درباره نتيجه گيري و توصيه هاي هيات حكمت ((در يافت حقايق)) به موافقت نرسند نقطه يانقاط اختلاف بدويان حكمتي كه از سه عضو تركيب يافته و تشكيل آن قرار آني صورت ميگيرد تقديم خواهد شد : الف- هر يك از طرفين يك نفر از اتباع خود را بعنوان حكم تعيين مينمايد .

ب- حكم سوم كه رئيس ديوان حكمت ميباشد در ظرف سه ماه بعد از تعيين اعضائي كه با اساس فقره الف اين ماده صورت ميگيرد بموافقت طرفين تعيين ميشود . در صورتيكه

حكم سوم در ظرف سه ماه انتخاب نكر در طرفين يا يكي از طرفين از سر منشي (ديبركل) سازمان ملل متحد تقاضا مينمايد تا حكم سوم را تعيين كند . رئيس ديوان حكمت كه بموجب فقره

ب هذا انتخاب ميشود از ميان اتباع كسوري خواهد بود كه با افغانستان و ايران مناسبات دوستانه داشته ولي با هيچيك از اين دو كشور اراي منافع مشترك نباشد .

ج- ديوان حكمت به اتفاق نظر طرفين براي اجراي امور خويش طرز العمل لازم و موثر كه با احكام معاهده و پروتوكول شماره يك و اين پروتوكول موافق باشد وضع ميكند و در اجراي امور محوله مطابق به معا هده و در داخل حدود آن سمي ميورزد .

د- ديوان حكمت يك نسخه فصله نامه (راي) صادره خويش را كه بدلايل كتبي تانيد شده باشد بدسترس طرفين ميگذارد .

ه- فيصله (راي) صادره ديوان حكمت قطعي و لازم الاجرا است .

ماده ششم

هرگاه عضوي از اعضاء هيات حكمت ((در يافت حقايق)) مندرج ماده چهارم يادويان حكمت مندرج ماده پنجم اين پروتوكول نظر بدليلي از وظيفه با زمانه به ترتيبي كه وي قبلا تعيين يا انتخاب شده بود تعويض ميگردد . در آن صورت جلسات بعدي زماني دو باره داي ر ميگردد كه عضوجديد الا نصاب يا جدييد الا نصاب موقع وقت لازمه براي آشنا مي كامل با همه گزارشات كه قبل از تعيين يا انتخابش صورت گرفته يافته باشد . (مقبه در صفحه ۶)

ماده هفتم

مصارف (هزينه هاي) هر حكم از جانب دولتي كه حكم را تعيين نموده ير داختمه ميشود و مصارف (هزينه هاي) حكم سوم را طرفين مساويانه ميبر دازند .

ماده هشتم

هرگونه تعديل - تغيير يا تجديد نظري كه در اين پروتوكول (با موافقت طرفين معاهده) وارد شود به هيچو جه بر معاهده يا پروتوكول شماره يك منضمه تاثير ندارد .

ماده نهم

اين پروتوكول جزء لايتجزاي معاهده بين افغانستان و ايران راجع به آب رود هلمند (هيرمند) كه در شهر كابل بتاريخ ۲۲ حوت ۱۳۵۱ امضاء گرديده ميباشد و از تاريخ انفاذ معاهده مرعي الاجرا است .

اين پروتوكول با زبانهاي پشتو - دري (فارسسي) و انگليسي هر يك در دو نسخه تنظيم گرديده و اراي اعتبار مساوي ميباشند . در موقع صرف مساعي جميله مرجع ثالث و رجوع به حكمت به متن انگليسي مراجعه ميشود .

در شهر كابل بتاريخ ۲۲ حوت ۱۳۵۱ هجري شمسعي مطابق ۱۲ مارچ ۱۹۷۳ ميلادي امضاء گرديده .

از جانب افغانستان

محمد موسي شفيق صدراعظم

از جانب ايران

امير عباس هويدا نخست وزير

دهيلمند «هیرمند» د اوبو په باره کې د افغانستان او ايران تر منځ تړون

د افغانستان او ايران د ولایتونو د هلمند (هیرمند) د سیند د اوبو په باره کې د تل د قاره د اختلاف د تړلو اساسي بودلری کولو په هیله اود خپلی نسی ورو د لری او گاونډی یعنې اوجوبین المللی روابطو و ساتنی له کبله اراده وکړه چه په خپل منځ کې یو تړون وکاندی او خپل واکمن نمایندگان نی په لاندی ډول و ټاکل :

د افغانستان لخوا:

محمد موسی شلیق د افغانستان صدراعظم

د ایران له خوا:

امیر عباس هوید ا د ایران نخست وزیر

دواپو نمایندگانو خپل باور لیکونه یو ډول ته وښودل او هغه نی صحیح او باوری و بلل او په لاندی موادو نی موافقه وکړه :

لومړی ماده

په یو تړون کې دغه راجلی اصطلاحات داسی معنای لری :

- الف :
- ۱۱ د مرغومی - ۱۱ جدی (۱۱دی) د جنوری لومړی نیټی
- ۱۲ د سلواغی - ۱۲ د لوی (۱۲ بهمن) د فبروری لومړی نیټی
- ۱۰ د کب - ۱۰ حوت (۱۰ اسفند) د مارچ لومړی نیټی
- ۱۲ دوری - ۱۲ حمل (۱۲ فروردین) د اپریل لومړی نیټی
- ۱۱ د فوگی - ۱۱ ثور (۱۱ اردیبهشت) د می لومړی نیټی

۱۱ د غیر کولی - ۱۱ جوزا (۱۱ خرداد) د جون لومړی نیټی

۱۰ د چنگاښ - ۱۰ سرطان (۱۰ تیر) د جولای لومړی نیټی

۱۰ د زمري - ۱۰ اسد (۱۰ مرداد) د اگست لومړی نیټی

۱۰ د وږی - ۱۰ سنبله (۱۰ شهریور) د سپتمبر لومړی نیټی

۹ د تلی - ۹ میزان (۹ مهر) د اکتوبر لومړی نیټی

۱۰ د لړم - ۱۰ عقرب (۱۰ ابان) د نوامبر لومړی نیټی

۱۰ د لښدی - ۱۰ قوس (۱۰ اذر) د دسمبر لومړی نیټی

په کیسه کلو کې د یو ورځی توپیر د لمریز هجری کلیزه مخه شمیرل کیږی .

ب :

یو د اوبو کال هغه موده ده چه د اکتوبر د لومړی نیټی څخه شروع کیږی او د وږی کال د سپتمبر په پای کې سرته رسیږی .

ج :

یو د اوبو نورمال کال هغه کالی چه د اکتوبر د لومړی نیټی نه د وږی کال د سپتمبر تر پایه پوری د اوبو ګرد بهیر د دهر او د اوبو پیژندنې په دستګاه کې چه د کجکی بند ته د اوبو دننوتلو له ځایه برد هلمند (هیرمند) په سیند بانندی ولاړه ده څلور میلیونه پنځه سوه نوی زره ایګرفیټه (۴۵۹۰۰۰۰ - ایګرفیټ) (۷۱۵ و ۶۶۱ میلیونه مکعب متره) اندازه او شمیرل شوی دی .

د نورمال کال د میاشتنی بهیر اندازه په لومړی ګڼه پروتوکول کې چه ددی تړون ضمیمه ده ذکر شوی ده .

د دهر او د اوبو پیژندلو دستګاه تش دبیر داندازی معلومولو په توګه داسی چه دبیر دیونورمال کال بهیر نیسی که په پیژندل شوی ده .

دو هه ماده

د هغو ګرد اوبو اندازه چه د هلمند (هیرمند) څخه د اوبو په نورمال کال یاد اوبو په ماسوق نورمال کال کې د افغانستان له خوا ایران ته ورغوشی کیږی د اوبو په ۲۲ مکعبو مترو منځنی بهیر پوری په تانیه کې چه د هلمند د دلتا د کمیسیون ۱۹۵۱ د کال د فبروری د ۲۸ نیټی د راپور د لسمې ګڼی د جدول سره سم د هغه میاشتنی ویش مطابق چه ددی تړون د دریمی مادی په دوهم ستون کې ذکر شوی دی او اضا له پوری بانندی د ۴ مترو مکعبو منځنی جریان په تانیه کې چه متناسب د هغه میاشتنی جریان سره چه ددی معاهدی د دریمی مادی د جدول په دوهم ستون کې راغلی او د جدول په دریم ستون کې ښودل شوی دی او د افغانستان له خوا د نیت او ورو ر ګلوی د روابطو په توګه ایران ته ورغوشی کیږی منحصره ده .

دریمه ماده

الف: د اوبو نورمال کولو ای مافوقه نورمالو کلوبه میاشتنی د هلمند (هیرمند) د سیند څخه د ایران حقا به چه ددی تړون په دوهم ماده کې تشریح او ټاکل شوی ده د لاندنی جدول د څلورم ستون سره سم د هلمند (هیرمند) د سیند له بستره څخه په لاندی ښودل شویو ځایو کې د افغانستان له خوا ایران ته ورغوشی کیږی .

(۴)	(۳)	(۲)	(۱)
په مکعب مترو ددی جدول د ګرد دوهم - او دریم ستون یعنی ۲۶ مکعب مترو د منځنی بهیر ویش	په مکعب مترو بانندی د ۴ مترو مکعب فی تانیه په اساس د اوبو منځنی بهیر - «به نیت»	په مکعب مترو بانندی د ۲۶ مکعب متر فی تانیه په اساس د اوبو د منځنی بهیر ویش - «د هلمند د دلتا کمیسیون»	میاشت
۵۰۰	۰۷۷	۴۳۳	اکتوبر
۱۲۷۲	۱۹۷	۱۰۷۵	نومبر
۲۳۰۴	۳۵۶	۱۹۴۸	دسمبر
۳۴۶۷	۵۳۲	۲۹۳۵	جنوری
۷۸۱۶	۱۲۰۴	۶۶۱۲	فبروری
۷۳۱۳	۱۱۲۳	۶۱۹	مارچ
۳۱۱۱	۴۸۱	۲۶۳۰	اپریل
۹۰۳	۱۳۹	۷۶۴	می
۱۹۷۳	۳۰۲	۱۶۷۱	جون
۱۳۷۲	۲۱۱	۱۱۶۱	جولای
۹۳۷	۱۴۴	۷۹۳	اگست
۲۳۲	۰۳۴	۱۹۸	سپتمبر

د څلورم ماده د احکامو سره سم اندازه او څوشی کړی شی

د څلورم ماده

په هغو کولو کې چه د اقلیمی پینوله کبله د اوبو بهیر د اوبو د نورمال څخه لږ وې او د دهر او د اوبو پیژندنی د دستګاه د اندازی اخستلو ارقام د تربعت لاندی میاشتی څخه په مطمنو میاشتی پوری مربوط بهیر د اوبو د نورمال کال د مشابهو میاشتی په نسبت په کم مقدار کې ویشی د دریمی مادی د جدول په څلورم ستون کې

سرحدی پایو څخه تثبیت شی ټاکل کیږی . د دغو دوو ځایو ټاکل د دواړو حکومتو (دولتو) تر تصویب وروسته نافذ شمیرل کیږی .

ب- دواړی خواوی به په هغو ځایو کې چه ددی مادی دالف په برخه کې ددی ذکر شوی دی داسی ګواو متناسب تاسیسات جوړوی او په دی تاسیساتو کې به داسی لازمه آلات نصبوی چه د هغو شرائط د دواړو هیوادوله څوا منل شوی وی چه د هغو ټاکل شوو اوبو اندازه ددی تړون سرحدی پایو څخه ثابت کیږی .

۱- په هغه ځای کې چه د سرحد ګرښه د سینتال رود پری کوی .

۲- په نورو هغو دوو ځایو کې چه د دواړو خواو د کمیسیون له خوا ددی تړون تر نافذ کیږی وروسته به په دوو میاشتیو کې دغه د ۵۰ او ۵۲ سرحدی پایو تر منځ په هغو ځایو کې چه د سرحد ګرښه د هلمند (هیرمند) د سیند په تل کې وی او افاضله او سمت یی د دغو

مندرچ ارقام په هغه تناسب چه دهمدغه كال دمختوميانو داوبو افعي بهيرلي (په دى صورت كى دمختوميان چريان تردبخت لاندى مياستى پورى) ديو او يو نورمال دكال دمختابو مياستو سره برى دهمدغه داوبو كال دراتلونكو مياستو دپاره بهرديبى اونديل سوي اندازه ددرېمى مادى په مندرچو حاويو كښى ايران ته ورخوسى كېږى .
 كه چيرى ددهرود داوبو دپېژندنى دستگه په تربخت لاندى مياستى پس دراتلونكو مياستو خغه په يوه مياست كښى دنورمال كال دشابې مياستى پراېرى يا زياتى او په وښى نوتربخت لاندى مياستى او په درېمى مادى دچلولو دغلورم ستون سره سم ورخوسى كېږى .

پنځمه ماده

افغانستان موافقت لري چه داسى اقدام ونكړى چه ايران دهلمند (هیرمند) له سينده دهغى حقابى خغه چه ددى معاهدى ددوهمى درېمى او غلورمى مادى سره سمه ټاكلې او محدود شوى ده بضاياكلا معلوم كړى .
 افغانستان دخپلو ټولو حقوقو په ساتنه دهلمند (هیرمند) دسيند له پاتى او يو خغه هرډول چه وغواړي استفاده كوي او په مصرف نى وسوي .

ايران هيخ ډول ادعا دهلمند (هیرمند) په اوبو كښى دهغى اندازه نه زيات چه ددى تړون مطابق تثبيت شوى ده للى ، حتى تردى چه كه داوبو نوره اندازه دهلمند (هیرمند) په كوزنى دلنا كښى ميسره هم وى اود ايران تر استفادى لاندى هم راتلاى شى .

شپږمه ماده

افغانستان به داسى اقدام ونه كړى چه د ايران حقا به دكرنى دپاره گرد سره له ښيگړى ووخى اوياله صنايعو خغه دراتلو او يو په كيميائى موادو باندى ترداسى حده ولړلى شى چه په وروستنى معمول نى لارو چارو باندى دسمون وپنه وى او استعمال نى دمدنى اړتيا و دپاره ناممكن اوضررناك شى .

اوومه ماده

هرډول كېږى ودانى چه جوړښت نى دسيند دتل دلايتيگيو دپاره په هغو خايو كښى چه دسرحد كرنه دهلمند (هیرمند) دسيند په تل كښى وى لازمى وليدى شى پس له هغه چه شرائط او مشخصات نى د دوايو له خوا ومنل شى جوړيدى شى .

اتمه ماده

دوايه خواوى به يو يو كمييار او يو يو دكمييار مرستيال دخپلو اتباعو خغه ټاكى چه ددى تړون د احكامو په اجراكښى دخپل دولت له خوا نمانديگى وكړى .
 ددى كمييارانو د صلاحيت او وظائفو حوزه به لومړى پرو تو كول كښى چه ددى تړون ضميمه ده ټاكله شوى كه .

نهمه ماده

كه چيرى ددى تړون دموادو په تعبيريان تطبيق كښى اختلاف منځ ته راشى دوايه خواوى به كورمى دديپلوماتيكي خبرو له ليارى او كه موافقت حاصل نشي دمنځگړى دښو كوښښو دخپلو دپاره اقدام كوي او كه چيرى دا اختلافات ونه تيجي ته و نه رسيرى نو اختلاف

ددوهم پرو تو كول دمندرجه مواد وپراساس چه ددى تړون ضميمه ده حكيت ته محول كېږى .

لسمه ماده

افغانستان او ايران دانى چه داتړون ددوايو دولتو نورمنځ دكامل او دانمسي موافقت ښكارندوى دى او ددى تړون احكام يواځى دتړون د محتوياتو په حدود كښى دننه اعتبار لري او دهيخ يوموجود يا راتلونكى اصل (پرنسيپ) ياسابقي (پر سدنن) تابع نه دى .

يو لسمه ماده

كه چيرى دارونكى وچكالى يادمجبره حالاتو (لورس مازور) پېښيدل دهلمند (هیرمند) دلنا ته په موقت ډول داوبو رسيدل نا ممكن كاندى نو ددوايو خواو كميياران سمستى مشوره كوي اودمشكلاتو دلرى كولو ياكمولو دپاره لازم عاجل پلان جوړوي او خپلومرېوطو حكومتونو (دولتونو) ته نى پيشنهاد كوي .

دو لسمه ماده

داتړون له هغى نېتى خغه ناوليزى چه مصدق سندونه نى له قانونى مراحلو پورى كولو نه وروسته د دوايو دولتونو ترمنځ مبادله شى .

داتړون په پښتو سدرى (فارسي) او انگرېزى ژبو هر يو په دوو دوو نسخو كښى تنظيم شوى دى اودرى واړه متنونه مساوى اعتبار لري د دريگړى دښو كوښښونو او حكيت ته درجوع كولو په وخت كښى انگرېزى متن ته مراجعه كړى .

دكابل په ښار كښى د ۱۳۵۱ هجرى شمسي كال د كب د مياشتى په ۲۲ نيټه د ۱۹۷۳ ميلادى كال دمارچ د مياشتى د ۱۳ نيټى مطابق لاس ليك او وتړل شو .

د افغانستان لخوا:

محمد هو سى شفيق

صدراعظم

دايران له خوا:

امير عباس هويدا نخست وزير

لومړى گڼه

پروتوكول د كمييارانو

د واك او وظائفو په باب

دهلمند (هیرمند) د سيند

داوبو په باره كښى د

افغانستان او ايران ترمنځ

د تړون ضميمه

لومړى ماده

په دى پروتوكول كښى دتړون خغه مقصد هغه تړون دى چه دافغانستان او ايران ترمنځ دهلمند (هیرمند) دسيند داوبو په باره كښى په ۱۳۵۱ كال دكب په ۲۲ نيټه ددوايو دولتونو

ترمنځ لاسليك شوى دى .

دوهمه ماده

ددى تړون هره خوا دخپلو اتباعو نه يو كمييار او يو دكمييار مرستيال ټاكى . كمييار دهغه اندازه دورخوسى كولو په باب دمعاهدى د احكامو په پوره كولو كښى چه په تړون كښى نى ټاكل شوى ده دخپل حكومت (دولت) نمانديگى كوي .

درېمه ماده

الف - كميياران دعالى رتبه مامورينو نه ټاكل كېږى .

ب - ددوايو خواو هر يو كمييار كولاى شى چه دخپلو وظائفو په اجراكښى ددوونو مشاورينو دخدماتو خغه چه ددهموياد تبعه وى استفاده وكړى .

ج - دكمييارانو اوددهغوى دمرستيالانو اود مشاورينو دلگښتونو پوره كول دهغوى دمتبوعه حكومتو په غاړه دى .

څلورمه ماده

كميياران په ټولو هغومسائلو كښى چه ددى پروتوكول په پوره كولو كښى رابرسيره كېږى دخپل دولت نمانديگان دى او په دى پروتوكو پورى دمرېوطو چارو په باب ددوايو هيوادو ترمنځ دارتباط دمامورينو په حيث وظيفه سرته رسوي .

پنځمه ماده

په هغوكلو كښى چه دتړون دخلورمى مادى دشرحي سره سم داوبو دبيراندازه داوبو دنورمال كال خغه لړوى اودايراني خوا كمييار دكجكى دبند داوبو دننوتولو له خايه خغه دهلمند (هیرمند) پرسيند باندى داوبو دبېرپه باره كښى ددهرود داوبو پېژندلو په دستگه كښى د معلوماتو غوښتنه وكړى افغانى خوا مرېوط ارقام چه په هغه دستگاه كښى ثبت شوى دى وهغه ته ور كوي .

دايراني كمييار دغوښتنى په اثر افغانى كمييار داوبو دبېر مياشتنى راپورچه ددهرود په دستگاه كښى ثبت شوى دى وهغه ته ښكاره كوي .

افغانى كمييار دايراني كمييار سره دغوښتنى په صورت مرسته كوي چه داوبو دبېر ددهرود په دستگاه كښى وگورى او اندازه كړى .

تبصره : داوبو دنورمال كال د مياشتنى بېر

اكتوبر	۱۵۴۰۰۰	ايكر فېت
نوامبر	۱۷۲۰۰۰	ايكر فېت
دسمبر	۱۷۶۰۰۰	ايكر فېت
جنورى	۱۷۸۰۰۰	ايكر فېت
فبروى	۲۰۸۰۰۰	ايكر فېت
مارچ	۵۹۷۰۰۰	ايكر فېت
اپريل	۱۰۱۵۸۰۰۰	ايكر فېت
مى	۱۰۳۳۰۰۰	ايكر فېت
جون	۴۴۱۰۰۰	ايكر فېت
جولای	۲۱۱۰۰۰	ايكر فېت
اگست	۱۳۷۰۰۰	ايكر فېت
سيپتمبر	۱۳۵۰۰۰	ايكر فېت
ټوله	۳۰۵۹۰۰۰	ايكر فېت

شپږمه ماده

افغانى او ايراني كميياران د اوبو

وښي كيدوپه ځايو كښي چه دعاهي په
ريعه ماده كښي راخلي دي داوبو د اندازه
كولو او خوشي كولو په باره كښي د تړون
داكمامو او ددي پروتوكول د مواد وسره سم
په كچه اقدام كوي .

او هه ماده

افغاني او ايراني كميساران د كميسارانو
كچه جرگي جوړوي چه پس له دې به د كډې جرگي
په نامه يادېږي. دغه جرگي به دهغو مسئلود
زر او اوريدلو دپاره چه ددي پروتوكول په موجب
ورپه څاره دي خپل زيار په كار اچوي او د هغه
تصميمونه به ددوي دواك په حدود و كښي
لازم الاجرا وي .

انهمه ماده

كډې جرگي به خپلي عادي غونډې په معينه
وختو كښي چه د جرگي د خوا ټاكل كيري جوړوي
په عاجلو حالاتو كښي هريو كميسار كولاى
شي چه د جرگي د مخصوص غونډې اغوښتنه
وكړي. كډې جرگي خپلي عادي غونډې د
افغانستان په كابل يا لاندې يا د ايران په
تهران يا زابل كښي په هريو چه د هغې موافقه
راښي كوي .

د جرگي مخصوصه غونډې د پور، تنو وپل
د ځايونو له جملې څخه په يوه ځاى كښي
په رسمي غونډې په غوښتن ليك كښي وپل
شوي دي جوړېږي .

نهمه ماده

كميساران به د كډې جرگي د تير شوي اوسو
كال د فعاليتونو رپوټ د هر كال د نوامبر تر
مياشتې دمخه خپلو حكومتونو (دولتونو) ته
سپاري كميساران كولاى شي په بل هروخت
كښي چه يې مناسب وپولي نور رپوټونه د خپلو
وظائفو په حدودو كښي چه په دې پروتوكول
كښي ټاكل شوي دي خپلو مربوط حكومتونو
(دولتونو) ته وپاندي كړي .

لسمه ماده

الف- د تړون دواړه خواوې داوبو د چارو
داستفادې د متكل «مسئول» وزير تر رياست
لاندې يو هيات ټاكي ددواړو خواوې د هياتونو
له مجموعه څخه دوزيرانو جرگي جوړېږي .
ب- دوزيرانو جرگي د هريو حكومت
(دولت) د غوښتنې په اثر غونډه كوي .

د دوزيرانو جرگي واك لري چه هغه مشكلات
په ددي پروتوكول د تطبيق څخه را برسېره
كيري لري كډې، كډې جرگي دوزيرانو د
جرگي د فصيلې په تطبيق مكلفه ده .

ج- په عاجلو حالاتو يا په هغه وخت كښي
چه كډې جرگي موافقي ته ونه رسيداي شي
هريو كميسار كولاى شي چه خپل حكومت
(دولت) څخه دوزيرانو د جرگي د غونډې
اغوښتنه وكړي. كډې جرگي او د وزيرانو
جرگي د خپلو غونډو و طرز العمل بېخله
جوړوي .

يو لسمه ماده

دوزيرانو جرگي دنه موافقت په حال كښي
به د جرگي دواړه خواوې خپلو متبوعه حكومتو
(دولتونو) ته راپور وپاندي كوي چه به د پيلوماسي
ليارو ددواړو حكومتو (دولتونو) ترمنځ د حل لياره
ولټول شي .

هغه پرېكړه چه د جرگيو له خوا ياله
د پيلوماسي ليارو منځ ته راخلي د تړون او ددي
پروتوكول په حدودو كښي دننه به وي او
د هغه د هېڅ يو حكم سره به تناقض نلري .
ددوي تصميمونه او هر هغه اقدام چه ددوي
له خوا كيري په هېڅ صورت سابقه (پرسدنت)
منځ ته نشي راو ستاي .

دو لسمه ماده

هر ډول تعديل - تغيير يا تجديد نظر چه
پردي پروتوكول باندې چه د تړون د دواړو
خواو په مننه وښي په هېڅ توگه پر تړون او يا
د هغه پر ضميمه دوهمه كچه پروتوكول
باندې اثر نلري .

ديار لسمه ماده

دا پروتوكول د هلمند (هيرمند) د سيند داوبو په
باره كښي د افغانستان او ايران ترمنځ د تړون
چه د كې په ۲۲ نيټه ۱۳۵۱ لاسليك شوي دي نه
بيلبونكي برخه ده او د تړون د انفاذ د نيتي
څخه مرعي الاجرا دي .

دا پروتوكول په پښتو، سدرې (فارسي) او انگرېزي
ژبو هريو په دوو دوو نسخو كښي تنظيم شوي
دي او ددي واره متنونه مساوي اعتبار لري
ددريم گډې دښو كوښښونو او حكمت ته
درجوع كولو په وخت كښي انگرېزي متن ته
مراجعه كيري .

د كابل په ښار كښي د كې په ۲۲ نيټه ۱۳۵۱
- هجري شمسي چه ۱۹۷۳ ميلادي د مارچ ۱۳ سره
برابردى لاسليك شو .

د افغانستان له خوا

محمد موسى شفيق

صدر اعظم

دايران له خوا

امير عباس هويدا

نخست وزير

دوهمه كچه

پروتوكول د حكمت

په باره كې

دهلمند (هيرمند) د سيند
داوبو په باره كښي د
افغانستان او ايران ترمنځ
د تړون ضميمه

لومړې ماده

په دې پروتوكول كښي د تړون څخه مقصد
هغه تړون دي چه د هلمند (هيرمند) د سيند داوبو
په باره كښي د افغانستان او ايران ترمنځ په
۱۳۵۱ كال د كې په ۲۲ نيټه ددواړو دولتو
ترمنځ لاسليك شوي دي .

دوهمه ماده

كه چيري د تړون د موادو په تمبر يا تطبيق
باندې اختلاف را برسېره شي او دا اختلاف د نهمي
مادې په موجب د دي لومړني څېرو او يا پس له
هغه ددريم گډې دښو كوښښونو له ليارې پاى ته
ونه رسېږي اختلاف به حكمت ته محول كيري

درېمه ماده

كه چيري د تړون يوه خوا ددي پروتوكول
د دوهمې مادې دوو و مرحلوله تيريدو وروسته
حكمت ته اختلاف وپاندي كولاى شي
نوموړې خوا لومړي د حكمت د هيات (د حقايقو
دموندلو د جوړيدو غوښتنه) د اختلاف ټاكي يا ټاكي
د توضيح سره يوځاى ددي پروتوكول د خپل لومړي
مادې د موادو وسره سم او په دوهمه پلاذ لزوم
په صورت كښي ددي پروتوكول د پنځمې مادې
داكمامو سره سم د حكمت د ديوان د جوړيدو
غوښتنه د دي لومړني ماتېكي ياد داشت په وسيله بلي
خوا ته اطلاع وركوي .

څلورمه ماده

ددواړو خواو نمايندگان د هغه دي لومړني
ياد داشت درسيلو نه وروسته چه ددي

پروتوكول په درېمه ماده كښي ياد شوي دي
په درو مياشتو كښي دننه غونډه كوي او د حكمت
د هيات (د حقايقو دموندلو) د جوړيدنې په باب
او د هغه طرز العمل په باره كښي چه هيات به يې
پيروى كوي د موافقت د پيدا كيدو دپاره زيار
باسي. كله چه داسي هيات جوړ شي او د هغوي
پر نتيجه گيري او سپارښت باندې د دواړو
دولتو له خوا موافقه وشي مسئله حل شوي
گڼل كيري .

پنځمه ماده

كه چيري دواړه خواوې ددي پروتوكول
د خپل لومړي مادې پر اساس د حكمت د هيات
(د حقايقو دموندلو) د نتيجه اخستلو او سپارښتنو
په باب موافقي ته ونه رسېږي اختلاف
ټاكي يا ټاكي د حكمت د ديوان ته چه له دروغو
نه به په لاندې توگه جوړ شوي وي وپاندي
كيري .

الف- هره خوا له خپلو اتباعو څخه يوتن
د كې په عنوان ټاكي .

ب- ددريم حكمت چه د حكمت د ديوان مشر به
وي ددي مادې دالف فقرې په اساسي د غړو له ټاكل
كيدونه پس ددري مياشتو په موده كښي ددواړو
خواو په موافقت ټاكل كيري .

كه چيري دريم حكمت په درو مياشتو كښي
دننه ونه ټاكل شي يوه خوا يا دواړه خوا وي
د متحده مللو د سرمنشي څخه غوښتنه كوي
چه دريم حكمت وټاكي .

د حكمت د ديوان مشر به چه ددي مادې د ب
فقرې په اساس ټاكل كيري د هغه هيواد له
اتباعو څخه وي چه د افغانستان او ايران سره
دوستانه روابط ولري خود هېڅ يوه سره به
كډې گډې نلري .

ج- د حكمت ديوان د خپلو چارو د پوره
كولو دپاره خپل لازم اوموثر طرز العمل ددواړو
خواوو په موافقه چه د تړون لومړي كچه

پرو توکول اودی پروتوکول ادحا کامو سره سم
وی چووی اود ور سپارل شوو چارو دسرتو
رسولو دپاره دتروته سره سم اودهغه په حدود
کښی دننه زیار باسی .
د- دحکمت دیوان دطیلي صادی کړی
پریکړی یوه نسخه چه په لیکلو دلایلو بانسی
تانید شوی وی دواپو خواژته ورکوی .
ه- دحکمت دیوان پریکړه قطعی او
اجرائی لازمه ده .

شمېره ماده

که چیری دحکمت د هیئات (دحقایقو دموندلو)
دغړو خطه یوغری چه په غلورمه ماده کښی
راغلی دی او یا دحکمت دیوان یوغری چه
ددی پروتوکول په پنځمه ماده کښی راغلی
دی په یومدللی دوظیفی خطه پانی شی به هغه
ترتیب چینی بطورا ټاکلی یا غوره شوی و
دده هموس منع تهرانی .
پدی ډول راتلونگی غونډی په هغه وخت

بیاجوو یزی چه نوی ټاکل شوی یا غوره شوی ترون نه بیلیونکی برخه ده چه په کابل کښی
غری په هغو ټولو گزار شاتو بانسی چه دده
ترانتخاب یا ټاکل کیدو دمخه واقع شوی دی په
کامل ډول دځان پوهولو دپاره کالی وخت
ولری .

او مه ماده

دهر حکم لگښت دهغه دولت له خوا چه
حکم نی ټاکلی دی ورکول کیری او ددریم حکم
لگښت دواپی خوازی په برابر ډول ور کوی

اته ماده

هر ډول تعدیل - تفسیر یا تجدید نظر چه په
دی پروتوکول کښی چه ترون ددواپو خواوو په
منه واقع شی په هیڅ ډول پر ترون یا په ضمیمه
شوی لوهری گڼه پروتوکول تاثیر نلری .

نهمه ماده

دپروتوکول د هلمند (هیرمند) دسیند د
اوبوپه باب دافغانستان او ایران اترمنځ دهغه

دافغانستان لخوا:
محمد موسی شفیق
صدراعظم
دایران له خوا
امیر عباس هویدا
نخست وزیر